

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izbaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . . . 5.— „
četrt leta . . . . . 2.50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Točasno upravništvo „U. T.“ je svoječasno objavilo, da ni odgovorno za hibe, ki bi se vrinile v razposlanih izkazih o zaostali naročnini in prosilo, naj bi se morebitne nepravilnosti prijavile, da se popravijo. Prejelo je sicer že par gorkih, pa nič ne de! „Knjiga naročnikov“ se mora urediti, zato so nam ljuba vsakršne „slike“ pojasnila, toda še ljubša — zamašila v podobi svetlih kronik za prazna okenca v knjigi naročnikov. Cenjeni zaostali naročniki naj torej vsakega prvega dne v mesecu ne bodo faraonsko zakrknjenih sre, marveč naj par „izraelcem“ dajo prostost za izlet v belo Ljubljano.

Pojasnila, na katera se ne odgovarja, so v redu.

Vse cenj. naročnike vljudno prosimo, da nam blagovole naznanjati izpremembo bivališča, da nam pošta ne bo vračala lista, ker se ga ne more dostaviti. Upravništvo.

Še enkrat vprašalne pole.

Dasi so vprašalne pole komiteja za reformo ljudske šole že urejene, vendar se še enkrat obračamo do vseh onih tovarišic in tovarišev, ki nam vprašalnih pol še niso vrnilli. Hočemo, da bude statistika o stanju našega ljudskega šolstva kolikor mogoče najpopolnejša, zato se nam naj določijo še zaostale pole do 30. t. m., da jih naknadno statistično izpopolnimo in uredimo. Prosimo!

Odsek za reformo ljudske šole.

Ščuvanje zoper učiteljstvo s prižnic.

Nedeljo in vsak božji dan se vrše taki pojavi pri nas. Zadnjič smo poročali o enem takem slučaju in zopet čitamo v čeških listih to-le: Impertinenca duhovnika napram učiteljem. V avgustu so bili učitelji-rezervisti poklicani na orožne vaje. V Litomericah so tvorili — kakor je običajno — svojo učiteljsko stotnjo. Dne 7. avgusta so bili komandirani k maši. Preden so odkorakali k maši, so se morali zbrati na dvorišču, kjer jih je častnik poučil, kako se naj vedejo v cerkvi. V cerkvi je imel propoved župnik Schmid. V tej svoji pridigi je župnik neusmiljeno udrihal po učiteljstvu. Rekel je med drugim, da so učitelji vse drugo kakor vzgojevalci mladine in osrečevalci ljudstva. Oniso navadni zavodniki ljudstva, škodljivci, ki so krivi tudi vseh odurnih narodnostnih bojov, ki divjajo sedaj v državi in jo razjedajo.

Učitelji so seveda morali mirno poslušati v cerkvi vse žalitve klerikalnega fanatika, ko

so pa prišli v vojašnico, so se proti župniku takoj pritožili. Toda ta njihova pritožba ni imela nobenega uspeha. Sedaj, ko so učitelje spustili z orožnih vaj domov, so stvar spravili v javnost, da jim javnost preskrbi zadoščenje za krute žalitve.

Ta izjava duhovnika se nič ne razlikuje od izjave goriškega nadškofa v znanem pismu. Hujskanja se ponavljajo v vedno drznejši obliki in pri tem trpi učiteljstvo in šola. Da je to resnica, smo videli na vprašalnih polah, ki smo jih pregledali in smo med ovirami sporazumljenja med šolo in domom in med vzroki, po katerih trpi pouk in šola, dobili izmed 1020 pol 953, pri katerih je navedeno kot ovira: hujskanje in zbujanje mržnje do šole med ljudstvom od strani duhovščine.

Nasilje na učiteljstvo in šolo je postalo že toliko, da bo treba zbrati tozadevni statistični material, ga izročiti kakemu državnemu poslancu, da se po parlamentu nadene tem škodljivcem šole in pouka — prisilni jopič.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca avgusta K 229.009.10.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. 2.—1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

„Slovenec“ — laže!

Zoper „Slovenčeve“ — nezrele dopise je odločno nastopila klerikalna „Gorica“ [v znani aferi Bajt in aferi Štrekelj]. „Gorica“ pravi, da je pisanje „Novega Časa“ proti naprednemu učiteljstvu gnusno in podlo. Prav ostro kritikuje neosnovane napade na napredno učiteljstvo. Na te odkrite besede je prav temeljito pokaral svojega kolego, klerikalno „Gorico“ „Slovenec“, ki pravi, da je vendar upal, da bodo vsi klerikalni listi solidarno nastopili zoper skupnega sovražnika. Na to odgovarja zopet „Gorica“, da naj „Slovenec“ ne sprejema tako nezrelih dopisov z Goriškega kakor je bil neosnovani napad na tov. Bajta in Štreklja, in da se ne spodobi lagati in laž uporabljati kot sredstvo zoper svojega političkega nasprotnika. Zoper opravičilo „Slovenca“, da ni bil točno poučen o razmerah, pravi, da naj potem ne priobčuje takih stvari, o katerih ni poučen. Kar se pa tiče denunciacije pri tem in apela na kler. zastopnike, pravi „Gorica“, da naj bo „Slovenec“ uverjen, da ti vestno vrše svojo dolžnost, toda ne krivičeno.

Te izjave „Gorice“ so lahko tovarišema Bajtu in Štreklju v zadoščenje na podlo obrekovanje in blatenje klerikalnega časo-

pisja in podlo blatenje od strani goriškega nadškofa v znanem pismu, in so jasen dokaz, daje nadškof bil napačno informiran, ali pa je namenoma lagal in obrekoval. —

Obe zadevi je pojasnila prav temeljito „Soča“ in je že skrajni čas, da napredno časopisje še odločneje nastopa zoper to gonjo proti učiteljstvu, da s tem zdrami kompetentne faktorje in dati protestujejo uradno zoper to gonjo na višjem mestu. — Čudno pa je, da v istem listu „Gorica“ trdi, da mi nismo priobčili števila učiteljev, ki so se peljali s posebnim vlakom v Novo mesto. Mi smo že v prvem poročilu navedli povsod natančno število udeležencev in je poročilo „Gorice“ o tem — laž.

Na skupno delo!

(Konec.)

„Naloge slov. tehnlka“, poročal abiturient L a p a j n e.

Globoko zamišljeno in zanimivo predavanje je očitno dosedanje stremenje slov. tehnikov, ki se zbirajo v svojih klubih v Pragi in na Dunaju ter v klubu slovanskih tehnikov v Curihu. Poročal je o strokovnem glasilu „Slovenski tehnik“, ki pa je prerano prenehal zaradi gmočnih zaprek, nastalih vsled brezbriznosti občinstva. Omenil je, da 75 odstotkov slovenskih dijakov, ki študirajo na tehniki, ne dovrši svojih študij. Podal je obrise slov. inženirske organizacije, ki naj se ustanovi v doglednem času, in očitral naloge, ki jo čakajo. Omenil je tudi, da bi morali Slovenci v izrabljanju vseh svojih moči biti bolj samosvoji.

Na shodu so se sprejele resolucije, ki so važne tudi za slovensko učiteljstvo, posebno za naraščaj in učiteljski naraščaj. Resolucije slovejo:

Narodno radikalno dijaštvo, zbrano na shodu v Trstu:

1. Umeva narodnost pozitivno. Torišče socialne prakse je narod.

2. Je prepričano, da je za smiselno življenje potrebna le pravost, temelječa na poznatih vede.

3. Razumeva socialno vprašanje pravno. Zbuditi zavest in čut za socialno odgovornost med ljudstvom je njegovo glavno stremenje.

II. Dijakinje, zbrane na nar. rad. abit. sestanku v Trstu uvidevajo, da pride pri reševanju slov. ženskega vprašanja v prvi vrsti v poštev kulturna in socialna stran našega feminističnega gibanja.

2. Kot prvo sredstvo v dosego svojih stremljenj pa smatrajo izpopolnitev naših ženskih izobraževališč in razširjanje izobrazbe v vse ženske sloje.

3. Sposobnost reševanja vseh nalog domačega in javnega svojega delokroga pa se more doseči le potom koncentriranih moči.

4. Zaradi tega se uvideva potrebo izdajati ženski list in reformirati, oz. ustanoviti splošno vseslovensko žensko društvo v smislu naprednih, narodnih in demokratičnih načel.

Shod III. poudarja, pomen slovenske inženirske organizacije, ki naj ne bo le interesna

temveč tudi znanstvena, in slovenski tehnik preiskuj naše pokrajine.

2. Vidi v oživitvi in sistematičnem delu tehničnih klubov prvo stopnjo k realizaciji inženirske organizacije in opozarja obenem tehnike, da stopajo tudi v druga akademična društva.

3. Da ne stopi slovenski realcec popolnoma neorientiran na visoko tehnično šolo, zahtevamo, naj se pri dijaških srednješolskih knjižnicah uvede poseben oddelek s poljudno in primerno tehniško literaturo.

IV. „Prosveta“ se preosnuj po zgledu „Gorotana“ v akademično-učiteljsko društvo.

2. Pri vseh naših knjižnicah naj se osnujejo društva, ozir. se knjižnice dajo v oskrbo narodnim društvom na meji.

3. Dijaštvo naj se zavzema pri svojem javnem delovanju za javnost, zlasti obsojamo vse koketiranje s kako „katoliško“ firmo v svrhu reklame.

4. Naj se naroči „Prosveti“, da poskrbi, da se vrše sistematična predavanja v okvirju že obstoječih društev „Sokol“, C. M. podružnic in da se osnujejo ljudsko izobraževalni klubi v naših akad. društvih in da se posveča več pažnje slovenskim visokošolcem.

* * *

Posebe opozarjamo na II. del resolucij naš ženski naraščaj. Kakor smo čuli bodo za prvi moment dali za razvoj ženske organizacije na razpolago prostor v „Omladini“. Ta ženski vestnik si bodo urejevale ženske same. Provoziti močno kulturno gibanje ženstva [je potreba, ki se posebno uvideva pri našem stanu. O razmerju učiteljstva do „Prosvete“ bomo še ob priliki izpregovorili.

Podržavljenje okrajnih šolskih nadzornikov.

Naučni minister grof Stürgkh namerava nastaviti okrajne šolske nadzornike kot državne uradnike. Vsem deželnim šolskim svetom so se doposlale okrožnice, v katerih se jih poziva, naj zbirajo akte in predlagajo ministrtvu, kako izvesti podržavljenje. Vsa izprememba se bo zvršila upravnim putem, ter bo prišel okrajni šolski nadzornik v IX. plačilni razred, nekateri tudi v VIII. Podržavljenje se ima izvršiti polagoma in korakoma. — Tozadevno resolucijo je sprejel tudi občni zbor Zveze slovenskega učiteljstva v Luhačovicah na Moravskem.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

„Jubilejska samopomoč“. Dne 21. julija 1910 je umrla v Mariboru članica Marija Rajšp. Dedičem sem izplačal določeno vsoto. Vsem članom sem razposlal položnice in prosim, da tiste izpolnjene oddajo pošti; pa tudi naj ne pozabijo na dolg, ki sem ga označil na posebnem listku. Predsednik.

Kranjsko.

Udom „Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem“. Ker nekoliko društvnikov še sedaj ni

plačalo za leto 1910 — 20 K 10 h — letnine in več pa ne — 8 K 10 h — zviška za leto 1910, se s tem spominjajo vsi dolžniki in opozarjamo na § 10. društvenih pravil. Kdor ne bo v najkrajšem času ugodil določbi tega §, se bo z njim ravnalo, kakor bi bil izstopil iz društva. — To je zadnji opomin.

Književnost in umetnost.

Národne pesmi za mladino. I. stopnja. Zbral in priredil Janko Žirovnik. Ta priljubljena zbirka, katera je pred dobrim letom že popolnoma pošla, je zopet izšla v novi pomnoženi izdaji in sicer v treh zvezkih. V vsakem zvezku je 20 pesmic. Mislili smo, da jo bo e. kr. naučno ministrstvo odobrilo kot šolsko knjigo. A ono pravi, da mora šolska knjiga biti zbirka národnih, po národnih motivih zloženih, patrijotičnih in cerkvenih pesmi. Same „Národne pesmi“ se bodo torej mogle rabiti le kot pomožna knjiga, ki bo pa seveda jako dobro došla, ker národne pesmi so in bodo peli otroci in odrasli vedno radi. Zvezek stane samo h. Čisti dohodek je namenjen „Učiteljskemu konviktu“. Ker je I. zvezek dostičen, vabimo prijatelje lepe národne pesmi, da sežejo po njem. Vsak otrok naj jo ima. Naroča se v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani.

Obrambni vestnik.

* Urednikom „Slovenca“ v album. Klerikalna „Gorica“ z dne 30. avgusta piše proti „Slovenčevemu“ članku z dne 29. avg. pod imenom „Zagonetne razmere na Goriškem“ to le: „Clankar besni, prisma in lažnik, pa tudi ne pozna in noče poznati državne šol. zakona, iz katerega navaja nekaj iztrganih besed, ki dajejo ves drug pomen, nego ves dotični paragraf v zvezi z deželno šolsko postavjo. Taki lažniki in obrekovanci se postavljajo na čelo v boju zoper liberalno učiteljstvo! Proč s takimi blazniki, ki kompromitirajo stvar, predno jo vzamejo v roke. Laž, obrekovanje, natolcevanje niso sredstva, s katerimi naj se pobija liberalizem. V to je treba čiste vesti in — pameti!“ Skoro bi bilo nepotrebno komentirati stvar, če pomislimo, da tako obsaja klerikalni list pisanje drugega klerikalnega lista. Sirov ton „Slovenca“ je obče znan, in težko da bi imel Pleteršnik še kako psovko v besednjaku, ki bi je „Slovenec“ ne porobil za blatenje učiteljstva. Mi smo si zgoraj citirani članek iz „Slovenca“ sprivil v originalu, odgovorili nanj pa nismo, ker se nam je zdel odgovor na tako podla obrekovanja nemogoč in nečasten. No, sedaj so klerikalci sami obsodili to gnusno pisanje, kar jemljemo na znanje, da se nam ne bo vsaj očitalo, da smo le zaradi strankarskega fanatizma tako lažljivo pisanje in hulskanje obsojali. „Taki lažniki in obrekovanci se postavljajo na čelo v boju zoper liberalno učiteljstvo!... Laž, obrekovanje, natolcevanje...“ Menimo, da imajo Goriški novostrojari dovolj obsodbe ob lastnih pristašev, da je s tem dovolj obsodeno gnusno pisanje „Slovenca“ iz lastnega tabora, da je s tem obsojeno tudi pismo in očitantja nadškofa Sedeja, da so s tem osojena Jakličeva obrekovanja na Sv. Gori, da so s tem obsojeni Trseglavovi nauki v Mirnu, da je s tem obsojena vsa lažnjiva, obrekovalna in natolcevalna gonja V. L. S. proti naprednemu učiteljstvu.

* Denuncianti. V „Slovenbu“ (št. 200) čitamo: — Na naslov e. kr. deželnega šolskega sveta v Ljubljani — iz Litije. Znana in razposlana je naredba e. kr. dež. šol. sveta glede udeleževanja šolarjev pri telovadnih društvih in je znan je tudi § 78 (V), dohonnega šolsk. reda. Ali je znano istemu e. kr. deželnemu šolskemu svetu, da se v Litiji in v Šmartnem vse to nič ne upošteva ter da v obeh krajih naraščaj še vedno obiskuje telovadnico Sokolov ter da namerava isti ljudsko-šolski naraščaj nastopiti pri javni telovadbi in ljudski veselici dne 8. septembra tudi v kroju. Ali je istemu znano, da se to kršenje zakonov vrši pred očmi s potrditvijo e. kr. okrajnega glavarja kot predsednika e. kr. okr. šolskega sveta ter pod patronanco šmartinskega ter litijskega nadučitelja, ki je obenem član e. kr. okr. šol. sveta? Pojavi od smelih individuov po „Slovencu“ na dež. šolski svet se od dne do dne množe. Gnus odseva od te podle žurnalistike. Toda če upoštevamo, da se terorizem, ki ga proizvajajo kler. člani v dež. šol. svetu, vedno spaja z denunciativnimi vrsticami — se širjenju te gnusobe na našem národnem telesu ne čudimo, saj sta si teror in denuncianstvo pobratima.

* Z ozirom na to, da se „Slovenec“ (št. 200 „Pokret“) hvali, da so člani S. L. S. napravili v Ljubljani samoslovenske ulične napise in vse uradovanje radikalno poslovenili, čutimo dolžnost povedati, da mi od dež. šol. sveta dobivamo še vedno samonemške dopise vkljub radikalnemu nastopu kler. večine v dež. šol. svetu!

Kranjske vesti.

—r— **Naslov ravnatelja** je podelilo naučno ministrstvo nadučitelju Andreju Grčarju v v Radovljici povodom upokojenja, potem nadučitelju Teodoru Valentu na mestni nemški šoli v Ljubljani in nadučitelju Adolfu Weinlichu na šulferajnski šoli v Ljubljani.

—r— **Vlada jemlje učiteljstvu denar.** Zadnjič smo poročali, da vlada ne nakaže suplentom plače kar po dva meseca nazaj, sedaj smo zopet zvedeli, da istotako za dva meseca nazaj po zaključku šol. leta še ni izplačala plače učiteljem za kmetijski pouk. **Kakšen red je pa to?** Mar menite, da ima učiteljstvo denar v zalogi? Med tem časom si morajo suplenti in drugi učitelji denar izposojati, da sploh morejo še živeti do prihodnjega šolskega leta, pri tem morajo pa plačevati obresti po 6 — 7% le zaradi lahkomišelnosti deželnih in vladnih organov! To se pravi ubogemu učitelju krasti denar iz žepa. Če mi le eno minuto stopimo prepozno v razred ali pa prekmalu iz razreda — že smo disciplinirani — tu se pa trpi tako uradno kršenje na škodo ubogega učiteljstva.

—r— **Krajnim šolskim svetom** je oblast te dni doposlala odlok e. kr. deželnega šolskega sveta, v katerem se strogo prepoveduje učencem in učenkam pohajati telovadne prostore raznih društev in tu telovaditi. Šolska vodstva morajo strogo paziti na to in vsakršne prekrščitve tega odloka primerno kaznovati. S tem odlokom, ki ga pozdravljamo, bo vzeta raznim liberalnim učiteljem in agitatorjem možnost mladino pokvarjati in jo zastrupljati po sokolskih telovadnicah. — Tako piše „Domoljub.“ — „Domoljuba“ pozivljamo, naj utemelji z dokazi, če so ti napadi, po učiteljstvu, ki imajo denunciativski značaj — upravičeni!

—r— **Čudna so pota vladne pravilnosti!** Ni dolgo temu, kar so klerikalci hoteli disciplinarno prestaviti tov. Petriča iz Rudnika. Hoteli so ga poslati v hribe, a vitez Kaltenegger jih je opozoril, da bi bila to velika krivica. Zahteval je, da se ga prestavi v Sp. Šiško“ z vsemi sedanji dokladami; temu odločnemu nastopu so se morali klerikalci vdati. Zgrazali so se pa nad tem Slomškarji, da pride napreden učitelj v Šiško. In kaj so napravili Jaklič & comp.? Naročili so vladi, da naj se reče Petriču, da je bil le pogojno prestavljen, ker se mu pa ničesar ne more dokazati in ničesar ni kriv — zato se disciplinarna preiskava ustavi in on ostane v Rudniku. — Radovedni pa smo, če bodo krivico, ki so mu jo napravili, priznali tudi pri imenovanju voditelja v Rudniku. Vederemo!

Štajerske vesti.

—š— **Zopet nova šulferajnska šola na Slovenskem.** V Ciršaku v šentiljski županiji ustanovljajo nemškutarji novo šulferajnsko šolo, v katero bodo vabili slovenske otroke. — Te pomenevalnice rastejo kakor gobe po dežju. Kje so obrambna društva?

—š— **Razpisano je mesto nadučitelja** na štiritrazredni ljudski šoli v Ormožu (mesto). Šola je v prvem krajevnem razr. Dokazati se mora tudi sposobnost za poučevanje veronauka. Prošnje do dne 25. septembra 1910 na krajni šolski svet v Ormožu.

—š— **Tov. Martin Breznik** nadučitelj v Jarenini je odlikovan s častno kolajno za 40letno zvesto službovanje.

—š— **Na dvorazrednici v Zagorju** je razpisano mesto definitivnega učitelja. Prošnje do 23. septembra na krajni šolski svet v Zagorju. Šola je v drugem krajevnem razredu. Na nemški šoli v Konjicah se razpisuje mesto nadučitelja, na nemški šoli v Ljutomeru pa mesto proviziornega učitelja.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je izdal odlok, v katerem se določa, da se štajerskih domačinov, ki so dovršili svoje študije v Ljubljani ali v Gorici, pri nastavljanju ne sme zapostavljati. Upamo, da je s tem ugodno rešeno pereče vprašanje, ki je pomenilo za marsikoga biti ali ne biti.

—š— **„Narodni dnevnik“ piše:** Od nekd se nam piše, da ne baš merodajni krogi silno zamerijo krčmarju, ako se kak učitelj oglasi v njegovi krčmi. Takoj dobi krčmar ime „privesek liber. učiteljev“, kakor piše zadnji Slov. Gospodar. — Da ne bodo vsled tega krčmarji občutne škode trpeli, svetovali bi njim, da razbesijo na hiše napis: „Učiteljem vstop prepovedan!“ Ali še bolje bi bilo, ako bi krajni šolski svet napravili okolo šole kitajski zid ali visoko leseno ograjo, s kakršno so obdali Francozi hišico Dreifušovo na Hudičevem otoku — z vhodom, odprtim samo za časa šolskega pouka, da se ne bo svet nad pogledom na učitelja pohujševal, — ako se ne bodo ustrašili novih stroškov pri šoli. — Jako umesten predlog, ker ti ljudje res s svojim fanatizmom proti učiteljstvu postajajo že smešni!

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Goriške vesti.

—g— **Navtični kurz za abituriente.** Naučno ministrstvo je dovolilo, da se osnuje na e. kr. navtični akademiji enoletni navtični kurz za abituriente gimnazij in realk. Učni jezik je italijanski. Po dovršenem kurzu bo moral vsakdo položiti izpit, nakar bo imel enake pravice za nastop v pomorski karijeri kakor absolvent navtične akademije.

—g— **Razpisano je mesto poljedelškega potovalnega učitelja** s slov. učnim jezikom za politični okraj sežanski, sodni okraj Podgrad in tržaško okolico; sedež v Sežani. Prošnje do 29. septembra na namestništvo v Trstu.

—g— **Kako sluša Slomškar Jaklič svojega nadškofa.** Goriški nadškof in knez Franc Borgia je poslal „krščanskomislečemu“ učiteljstvu, ki je romalo na Sveto goro, posebno pismo, v katerem na koncu Slomškarjem priporoča „tudiljubezen do svojih zaslepljenih nasprotnikov“. Ali Jaklič je umel to ljubezen do svojih nasprotnikov tako, da je takoj po prečitnem nadškofovem pismu začel udrihati po naprednem učiteljstvu. In kako je udrihal! Jaklič je udrihal, poslušajoče „uboge reve“ so se pa smejale in ploskale so. „Slovenec“ prinaša cel govor Jakličev in navaja, na katerih mestih Jakličevega govora so se smejali. Kdor čita tisti govor, bo videl, da so se smejali takrat, ko ni bilo prav nič umestno; tako pač, kakor se smeje neolikanec v gledališču na najbolj tragičnih mestih. — Jaklič si je bil privoščil po sveti maši na Sveti gori učiteljstvo, zabavljal je, kar je mogel, dasi je slišal metropolitovo priporočilo o ljubezni do nasprotnikov! Toda, ali je morda vendar prav umel priporočilo?! — Prejšnji večer je pa pri „Treh kronah“ tolkel po učiteljstvu in rekel, „da tako trapastih liberalnih učiteljev vendar na Kranjskem ni bilo, kakor so sedaj nekateri na Goriškem“. Zakaj je torej prišel Jaklič na Goriško? Samo zato, da je zabavljaj in udrihal po svojem bližnjem. Poprej se je seveda še priporočil Materi božji. Take ljudi naj štiti Mati božja na Sveti gori?! — Pravijo, da se nekaterih ljudi značaj spozna po tem — čemer se posmehujejo.

Splošni vestnik.

† **Paolo Mantegazza.** Dne 28. avgusta je umrl v svoji vili v Santa Terenzo svetovno znani italijanski filozof psiholog Paolo Mantegazza. V letih 1870. do 1890. so vzbujala njegova dela, ki jih je napisal, v vsem kulturnem svetu veliko pozornost, on je prvi psihološko obrazložil razne duševne pojme, sploh so bila njegova dela, ki jih je pisal v lahkem in rezum živem feljtonističnem slogu prva poljudna dela na polju psihologije in antropologije. Najznamenitejša njegova dela so: Psihologije ljubezni, sovraštvo veselja in žalosti. Njegov filozofski princip je bil: „Najprej fizika, potem metafizika, najprej zemlja potem nebo“. V „Psihologiji ljubezni“ ostro biča sedanje razmere v človeški družbi, ki so dosti krivi propadanja človeštva. Sicer so njegove ideje večasi malo pretirane, a Mantegazza je sam izjavil, da on piše in čuti kot Italijan. — Rodil se je leta 1831. v Monzi, študiral je v Paviji, Milanu in Pizi, prepotoval vsa Evropa. Leta 1860. je bil imenovan profesorjem za patologije v Paviji, odkoder je dospel po desetih letih kot profesor antropologije v Firence, kjer je ustanovil antropološko-etnografski muzej. Izdajal je tudi antropološko revijo, ki je v nji priobčeval svoje znanstvene razprave kot n. pr. „Nervozno stolec“, „Tri Gracije“, „Življenska modrost mladine“, „Študije o spolnih vprašanjih“, „Uganke ljubezni“ in utopični roman L. 3000 san iz bodočnosti“. V svoji oporoki priporoča svojim sinovom dve stvari kot temelj „koristnega, silnega in srečnega življenja“, namreč vedno delati in nikogar ne pustiti treti. Svoje dnevnike je zapustil soprogji z naročilom, naj iz njih objavi, kar je splošno koristnega; potem pa naj jih seže.

Sežansko učiteljsko društvo priredi izlet dne 15. t. m. v Seljan pri Devinu, kjer zboruje v šolskem posloju po običajnem vzorcu. Med drugim nam tovarišica Živčeva Fani nadaljuje svoj referat: „Žena v razvoju kulture“. Po zborovanju ogledovanje Starega gradu. Glede na romantični kraja in zanimivo predavanje pričakuje najobilnejše udeležbe od strani udov, sosednih tovarišev in učiteljskih prijateljev o d b o r.

Ljudsko štetje. Notranje ministrstvo je z odlokom z dne 23. avgusta določilo, da se začne z ljudskim štetjem dne 31. decembra 1910.

Zagrebski občinski svet pospeševatelj književnosti. Zagrebski občinski svet je dovolil dramaturgu hrvaškega narodnega gledališča Ivu knezu Vojnoviću 500 K podpore v svrhu, da lahko nabere nadaljni zgodovinski material za svojo novo dramo „Imperatrix“. To dramo je Vojnović že skoro dovršil, treba jo je samo še nekoliko izpopolniti, posebno kar se tiče zgodovinskega ozadja.

Ruski jezik na Japonskem. Japonci so se pričeli učiti tako pridno ruskega jezika, da se je zdelo to Rusom nekoliko preveč. Mislili so, da se uče Japonci rusko zato, ker

nameravajo kmalu navaliti na Rusko. Po sklenjenem dogovoru med Rusijo in Japonsko pa Rusi ne vidijo več v tem razloga. Japonci se uče rusko, ker jim je treba, da znajo jezik tako mogočnega sosesa, ker to zahtevajo njihove trgovske koristi. Doslej so uvedli ruski jezik kot obligaten na Japonskem v 16 primorskih srednjih šolah. V vojnih šolah se uče na Japonskem ruskega jezika že dalj časa, kakor tudi na visokih šolah. Število japonskih naročnikov na ruske časopise tudi raste neprestano. Koliko se na Japonskem čita rusko, je dokaz to, da imajo v nekem klubu v Simonosekiju, mestu, ki ni posebno veliko, 40 ruskih časopisov

Zanimivo volilo. V nemških krogih v Trstu se govori, da je neka Italijanka volila mestu Trst 200.000 kron v svrhu, da se zgradi tržnica ali kaj podobnega. In sicer mora biti zagotovljeno, da se izvrši tekom enega leta. Ker je pa ta volilka prepričana, da se je že mnogo stotisočakov, voljenih v razne dobrodelne svrhe porabljal v politične namene, je volila to veliko vsoto s pristavkom, da, ako mestni magistrat ne izvrši svoje naloge tekom določenega časa, zapade ta vsota 200.000 K nemškemu „Schulvereinu“.

Kolera se širi. Nevarnost kolere postaja od dne do dne večja, ker iz prvotno okuženih držav Rusije in Italije je prestopila že avstrijska tla. Do danes je znano, da so se pojavili slučajni kolere na Dunaju in v Pragi. V Budimpešti je baje več slučajev. Vesti o koleri v Trstu, Ljubljani, Lvovu, Požunu, Pardubicah in Krakovu — se demantejuje. Varnostne odredbe proti koleri so izdali dosedaj le magistrati večjih mest. Splošne odredbe je izdala avstrijska železniška uprava glede vlakov, da se ima strogo paziti na snago. Na mejah se vrši stroga kontrola, da se omeji nevarnost okuževanja.

Na Spodnjem Štajerskem so dobile sledeče obrtno-nadaljevalne šole podporo: Celje 800 K, Maribor 2600 K, Ptuj 300 K, Radgona 500 K, Slov. Bistrica 150 K, Slov. Gradec 200 K, ter tri slovenske šole v Zalcu 200 K, Šoštanj 250 K in v St. Jurju ob juž. ž. 100 K. — Štajerskemu učiteljstvu bi priporočali, da se prične intenzivneje baviti z ustanavljanjem obrtno-nadaljevalnih šol, ker je slovensko obrtno šolstvo na Štajerskem v primeri z nemškim še zelo malo razvito. Na delo, ker v tem oziru smo uverjeni, da dobite pomoč in nasvete tudi pri ravnateljstvu e. kr. strokovne obrtne šole v Ljubljani.

Pozor pri nakupu blaga! Cenj učiteljstvo opozarjamo pri nakupu raznega moškega in ženskega blaga za obleke, platna, robcev, brisač, barhenta, flanel itd., da se obrne do stare, slavne slovenske tvrdke V. J. Havliček a bratr v Podžbradu na Češkem po vzorec. Več glej oglas!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 972.	Kranjsko.	1—1
	Na mestnih ljudskih šolah ljubljanskih je v stalno popolnitev izpraznjeno službeno mesto kateheta, združeno s prejemki, ki so sistemizovani za II. plačilno vrsto kranjskega učiteljstva.	
	Prošilci za omenjeno službo naj svojo pravilno opremljene prošnje po predpisani poti vlagajo najkasneje	
	do 17. septembra 1910	
	pri podpisnem predsedstvu e. kr. mestnega šolskega sveta.	
	Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.	
	C. kr. mestni šolski svet ljubljanski,	
	dne 3. septembra 1910.	
St. 2540.		214 1—1
	Na trirazredni ljudski šoli v Horjulu se razpisuje nadučiteljska služba z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.	
	Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati	
	do 5. oktobra 1910.	
	V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščenim prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.	
	C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani,	
	dne 30. avgusta 1910.	
St. 2509.		213 1—1
	Na štiritrazredni ljudski šoli na Dobrovi se razpisuje učiteljska služba z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.	
	Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati	
	do 5. oktobra 1910.	
	V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščenim prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.	
	C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani,	
	dne 29. avgusta 1910.	
St. 1696.		212 1—1
	Na trirazredni ljudski šoli v Krki se razpisuje s tem učiteljska služba v stalno nameščenje.	
	Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 1. novembra 1910.	
	Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščenim, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.	
	C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,	
	dne 31. avgusta 1910.	